

Primljen 22. 09. 2005.
Prihvaćen 29. 09. 2005.

PRIKAZ KNJIGE PETERA S. GARDNERA: *New Directions: An Integrated Approach to Reading, Writing and Critical Thinking*

Milena Kovačević *

Politehnika Nova Gorica, Slovenija

Peter S. Gardner

New Directions: An Integrated Approach to Reading, Writing and Critical Thinking,
Cambridge University Press, (2005), pp. 285., (osmo izdanje)

Knjiga *New Directions: An Integrated Approach to Reading, Writing and Critical Thinking* Petera S. Gardnera, profesora na Bostonском sveučilištu Berklee College of Music, prvi je put objavljena 1996. godine s namjenom da bude neka vrsta temeljnoga udžbenika naprednim učenicima ili studentima engleskoga jezika, i to kako izvornim govornicima, tako i stranim studentima tog jezika. Našoj anglističkoj i drugoj javnosti mogla bi biti zanimljiva iz nekoliko razloga. Najprije, naslov te knjige ima nekoliko ključnih pojmova koje ova knjiga, prema našem sudu, odlično utjelovljuje u svojem sadržajnom dijelu: *new directions* odnosi se na nove horizonte, nove pravce razmišljanja ili traženje tih pravaca kod svakog iole ozbiljnog studenta; *integrated* se odnosi na sintetičan i donekle holističan pristup vještinama čitanja, pisanja i mišljenja te *critical thinking* kao kritičko razmišljanje koje autor stavlja u središte svih vježbi, aktivnosti i refleksija na koje

se potiče studenta tijekom rada na knjizi. Zatim, knjiga je tematski i sadržajno organizirana, no ne mari za gramatičku ili drugu gradaciju te prepostavlja da onaj tko je uzme u ruke ima dobro znanje engleskoga jezika u kojem se ne spotiče o gramatičke nijanse. Sam autor naglašava da su tekstovi izazovni i kompleksni, s čijim se mišljenjem slažemo, kako bi se kod studenta mogle razviti visoke kognitivne vještine inferencije, interpretacije, evaluacije, sinteze i primjene; vještine koje su potrebne studentima da bi mogli čitati i pisati kritički o sadržaju, značenju i svrsi ne nužno samo engleskih tekstova (uvod, xxi). Knjiga je stoga, prema našoj procjeni, izvrsna za usavršavanje engleskoga jezika na anglističkim studijima, možda najbolje od druge godine studija naviše, ali i za svakog ozbiljnog studenta drugih humanističkih disciplina.

Nadalje, prednost je ove knjige u tome što svjesno izoštvara inteligentno i kritičko razmišljanje čitatelja. Pri tome ne možemo

da ne primijetimo kako je to nastojanje prilično u duhu opće, progresivne tradicije američkog liberalizma i protestantizma. Na taj se način čitatelja sistematično poučava kako postaviti hipotezu, diskutirati, kritički analizirati, razlikovati različite tipove tekstova, uočiti gledište i ton autora, interpretirati autorov značaj na razini inferencije, kao i doslovno, kako razlikovati mišljenje i činjenice, uočiti pogreške u logičkom razmišljanju, donositi zaključke i sudove na temelju održivih kriterija te kako predlagati nove ideje (uvod, p. xxii). Čitatelj je izazvan - što je najpogodniji izraz - da propituje vlastite kulturne pretkonceptije te da reinterpretira navike, gledišta i moguće predrasude. Tematski gledano, naglasak je na multikulturalizmu i kulturnoj raznolikosti, temama koje su danas, makar načelno, postale gotovo klišeizirane, iako nas realnost svakim danom uči da jedino od njihova oživotvorenja ovisi opstanak i razvoj kultura.

Knjiga ima pet tematskih poglavlja, a u svakom od njih temeljito je obrađena jedna od vještina čitanja. Poglavlja su sljedeća: međukulturalna komunikacija (vještina: uočavanje glavnih ideja i pojedinosti koje ih podupiru); stereotipi i diskriminacija (vještina: uočavanje autorove svrhe i tona); uloga spolova (vještina: sažimanje i parafraziranje), svijet rada (vještina: znati koristiti figurativni jezik) i obrazovanje (vještina: nagađanje značenja nepoznatih riječi i izraza iz njihova konteksta). Unutar svakog poglavlja autor daje kritički osmišljene i inteligentne aktivnosti i vježbe. Posebno je zanimljiva vježba tzv. *making connections*, u kojoj se od čitatelja traži da usporedi i suoči tesktove iz poglavlja s vlastitim iskustvom i promatranjima.

Ključna misaona metoda u pozadini cijele koncepције jest - usporedi i kontrastiraj (*compare and contrast*).

Navest ćemo nekoliko zanimljivih dijelova iz prvog i zadnjeg tematskoga poglavlja. Kao uvod u tekstove na temu međukulturalne komunikacije u prvom poglavlju, autor duhovito započinje ozbiljnu temu: "Stvar koju riba vjerojatno najmanje razumije jest voda u kojoj pliva. Voda u kojoj ljudi plivaju njihova je kultura – vrijednosti, vjerovanja i običaji s kojima su rasli u određenoj zemlji. Većina nas ne cijeni dovoljno ogromnu ulogu koju kultura igra u oblikovanju naših života i izbora; nismo svjesni kulturnih struja u kojima plivamo," (p.1). U aktivnostima diskusije i debate koje slijede uvode se pojmovi pretkonceptije i stereotipa, posebice preko izreka i poslovica karakterističnih za određenu kulturu (npr., engleska izreka *the early bird catches the worm* ima svoj njemački ekvivalent u izreci *the morning hour has gold in its mouth*) te se potiče na raspravu o značenjima i pripisanim vrijednostima koje stoje u pozadini ovakvih izreka. Posebno važno jest poentiranje razlikovanja između objektivnog opisa i vrijednosnoga suda. Naime, autor naglašava, da kada se nalazimo ili imamo dodir sa drugom zemljom ili kulturom, problemi mogu nastati ukoliko se stvari ne promatraju dovoljno objektivno, to jest, ukoliko nedostaje sposobnost da se na jednostavan način opiše ono što se vidi, a u prvi se plan stavlja interpretiranje prema vrijednostima i prepostavkama vlastite kulture (p.22). Autor predočava aktivnosti pisanja i diskusije koje pomažu da student što jasnije uoči i vježba ovo razlikovanje. U petom se poglavlju čitatelja potiče na razmišljanje o temi obrazovanja uz pomoć

kratkih citata ljudi koji su ostavili značajan trag u kulturi. Naime, nije nebitno da je Albert Einstein rekao kako je imaginacija važnija od znanja (*imagination is more important than knowledge*), a da je Oscar Wilde, u dobro poznatom provokativnom duhu, upozoravao kako se ono što je vrijedno znanja ne može poučiti (*education is an admirable thing, but it is well to remember from time to time that nothing that is worth knowing can be taught*). U dodatku na kraju knjige autor daje kratak i koristan pregled najvažnijih pravila za kvalitetno pisanje.

Jednom riječju, ovo je zanimljiva knjiga: i iskusni profesor jezika može u njoj naći nešto što će ga vratiti kreativnosti ili podsjetiti na stvari koje su na ovaj ili onaj način bitne.

